

важливо саме для науковців, необмеженому доступі користувачів, більш оперативному засобі отримання будь-якої інформації, цінній привабливості.

На семінарі з присутніми поділилися досвідом роботи редактори журналів наукових установ НАН України. Зокрема, представник Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона розповів про видання Інституту: «Автоматическая сварка», «Техническая диагностика», «Современная электрометаллургия», «The Paton Welding Journal», «Advances in Electrometallurgy». Цікавими з точки зору концептуальних підходів до організації редакційної обробки оригіналів та практичних порад стосовно особливостей роботи редактора з автором були виступи фахівців журналів «Фізика низьких температур» та «Онкологія». Власне, останній часопис кардинально змінив свою видавничу стратегію за останні кілька років – сьогодні це англomовне видання, авторський колектив якого представляють вчені зі світовим ім'ям та медици-практики, діяльність котрих добре знана в усіх куточках земної кулі. Науковий щомісячник Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б. І. Веркіна НАН України

«Фізика низьких температур», який одночасно видається в США Американським інститутом фізики англійською мовою під назвою «Low Temperature Physics», публікує статті і короткі повідомлення, що містять результати оригінальних досліджень, огляди найактуальніших проблем цієї галузі науки, відомості про створення унікальних низькотемпературних пристроїв і приборів, матеріали з історії фізики низьких температур. Усіма доповідачами особливо наголошувалось на застосуванні технічних, організаційних і культурних переваг нових медіа в освітній та науковій роботі, а також творенні спільного інформаційного освітньо-наукового простору.

Підсумовуючи роботу семінару, зазначимо, що започаткована діяльність зі створення та розповсюдження електронних академічних журналів сприяє активній співпраці з науковими інституціями щодо розвитку проектів з відкритого Інтернет-доступу до наукових і освітніх публікацій.

*Олена Родзінська,
м. н. с. НБУВ*

Семінар

«Інформаційно-бібліотечні ресурси Депозитарної бібліотеки ООН в Україні»

15 квітня 2004 р. в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського у відділі фонду ООН відбувся семінар «Інформаційно-бібліотечні ресурси Депозитарної бібліотеки ООН в Україні».

Зі вступним словом до учасників семінару, серед яких були представники найбільших бібліотек Києва, звернувся заступник генерального директора НБУВ А. О. Чекмарьов. Розпочався захід доповіддю завідділу фонду ООН НБУВ, канд. іст. наук Н. В. Стрішенець «Депозитарні бібліотеки Організації Об'єднаних Націй», в якій викладені принципи комплектування депозитарних бібліотек ООН як засобу забезпечення широкого доступу користувачів до документів Організації. Нині діє 408 депозитарних бібліотек у 145 країнах світу. Методичним центром є Бібліотека імені Дага Хаммаршельда, розташована в Нью-Йорку поруч зі штаб-квартирою ООН. Особливу увагу доповідачка приділила історії створення депозитарію в Україні, де саме Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського є депозитарною бібліотекою ООН з 1960 року (реєстраційний номер DL-155).

З 1992 р. в Україні працює Представництво ООН, діяльності якого було присвячено доповідь керівника його інформаційного відділу С. М. Коломієць, де працюють співробітники тих агенцій ООН, що мають тут свої офіси. Доповідачка ознайомила учасників семінару з пріоритетними напрямками і програмами діяльності Представництва ООН в Україні. Особливу увагу вона приділила Програмі розвитку ООН (ПРООН), яка працює задля позитивних змін шляхом сприяння зв'язкам між країнами, поширення та обміну знаннями, досвідом та ресурсами, що допомагає людям будувати краще життя. ПРООН шукає можливості дієвого впливу в рамках підтримки зусиль українського народу на шляху розвитку демократичної системи управління та ринково орієнтованої економіки. Програма зосереджується на таких взаємно пов'язаних сферах: зміцнення демократичного державного управління, підтримка безпеки людини та людського розвитку, охорона навколишнього середовища та сталий розвиток. У всіх сферах дії складовою має стати гендерна рівність. Основним

інструментом ПРООН на підтримку людського розвитку, безпеки людини та подолання бідності залишаються «Звіти з людського розвитку: Україна», які публікуються з 1995 р. і надходять до нашої Бібліотеки з Представництва. Слід зазначити, що ці звіти користуються великим попитом серед широкого кола читачів.

Значну увагу доповідачка приділила запобіганню ВІЛ/СНІДу. Згідно з останніми даними, в Україні ВІЛ-інфекція набула розмірів епідемії. Для того, щоб вирішувати питання в цій ситуації, ПРООН у рамках об'єднаної програми з п'ятьма організаціями ООН, що отримала назву «Діємо сьогодні», тісно працює з урядом та іншими партнерами для забезпечення комплексної підтримки реалізації Національної програми боротьби з ВІЛ/СНІДом.

Сніжана Миколаївна також ознайомила учасників семінару з деякими публікаціями ПРООН. Серед них: «Декларація тисячоліття» Організації Об'єднаних Націй, що є одним із основних документів нового тисячоліття; «Цілі розвитку тисячоліття: Україна»; «Україна: Звіт з людського розвитку 2003: Сила децентралізації»; «Україна та ВІЛ/СНІД: час діяти» – спеціальне видання серії національних звітів про людський розвиток, результат спільних зусиль українських і міжнародних фахівців, які на основі попередніх досліджень і статистичних даних пропонують комплекс термінових дій, здатних зупинити епідемію ВІЛ/СНІДу в Україні; «Гендерний розвиток в Україні: реалії і перспективи» – друге видання, здійснене Програмою розвитку ООН за участю провідних вітчизняних дослідників, що містить системний аналіз становища жінок і чоловіків та утвердження гендерних відносин в українському суспільстві; «Гуманітарні наслідки Чорнобильської аварії» та ін.

Головний бібліотекар відділу фонду ООН НБУВ І. О. Денисенко ознайомила учасників семінару з бібліотечно-інформаційними ресурсами Депозитарію ООН в Україні. За 40 років існування в Депозитарії сформовано значний бібліотечно-інформаційний ресурс, що охоплює видання ООН та її спеціалізованих установ, починаючи з 1945 р., загальний обсяг якого на початок 2004 р. складав понад 765 тис. одиниць зберігання.

НБУВ також є депозитарієм таких установ, як ЮНЕСКО (з 1956 р.), Міжнародної організації праці (з 1958 р.), МАГАТЕ (з 1959 р.), Всесвітньої організації торгівлі (з 1967 р.), Всесвітньої організації охорони здоров'я (з 1970 р.), Міжнародного суду (з 1970 р.), Міжнародної організації цивільної авіації (з 1971 р.). Останнім часом значна

кількість публікацій надходить також від Представництв ООН, Світового Банку, Міжнародного валютного фонду та Міжнародної організації праці в Україні. Завдяки цьому значно збільшується кількість видань присвячених Україні, в яких висвітлюються процеси розбудови держави, створення демократичного суспільства та ринкової економіки.

Універсальний за змістом фонд надає користувачам можливість отримати унікальну інформацію з усіх напрямів діяльності Організації Об'єднаних Націй. Фахівці відділу допомагають читачам у пошуку необхідної літератури, надають довідки про наявність видань з конкретної тематики.

Мол. наук. співробітник відділу фонду ООН НБУВ І. А. Лавриненко розповіла про електронні ресурси Депозитарію ООН в Україні, систему каталогів та картотек. Головну увагу було приділено електронному каталогу публікацій Організації Об'єднаних Націй, що ведеться з 1999 р. і на цей час включає понад 13 тис. записів. Користувач має можливість швидко та оперативно знайти необхідні документи як російською і українською мовами, так і іноземними: англійською та французькою. У читальній залі публікацій ООН до послуг читачів два комп'ютери (для користування електронним каталогом та роботи з комп'ютерними носіями інформації). Сьогодні ООН та її спеціалізовані установи мають свої сторінки в Інтернеті. Веб-сайт Організації Об'єднаних Націй (www.un.org) в Інтернеті було створено в 1995 р. до 50-ї річниці Організації як експериментальний проєкт лише англійською мовою. В 1996 р. додалися французький та іспанський сайти, а в 1998 р. – російський, арабський і китайський. Крім того, 31 інформаційний центр ООН створив свої особисті веб-сайти на місцевих мовах. Популярність веб-сайту Організації Об'єднаних Націй продовжує зростати швидкими темпами. Зараз на веб-сайті Організації Об'єднаних Націй щоденно фіксується більше 1 млн відвідувань. Користувачам надають адреси і можливість ознайомитись з путівником по веб-сайту ООН.

Доповідачка ознайомила слухачів з Інтернет-сторінками Представництва ООН та Світового Банку в Україні. В останньому працює інформаційний центр, і при необхідності користувачі можуть звертатися туди. У цьому центрі надається можливість попрацювати як з друкованими документами, так і в мережі Інтернет (для цього надані декілька комп'ютерів).

Особливу увагу було приділено електронній сторінці Бібліотеки ім. Дага Хаммаршельда Організації Об'єднаних Націй (www.un.org/Depts/dhl), а саме з базами даних: *UN Info Quest (UN-I-QUE)*,

яка забезпечує легкий доступ до умовних позначень десятків тисяч основних документів та публікацій ООН з 1946 р., оновлюється щоденно; *United Nations Documentation: Research guide* («Документація Організації Об'єднаних Націй: путівник дослідника») – покажчик документів ООН, поради для проведення досліджень і пошуку текстів; *Documents Alert* («Вісник нових документів») – вид послуг, що дозволяє стежити за випуском найважливіших документів; *United Nations System Pathfinder* («Посібник з орієнтації в системі ООН») – орієнтир по основних публікаціях організацій системи ООН та ін.

На веб-сторінці Бібліотеки ім. Дага Хаммаршельда все частіше пропонуються повнотекстові документи. Бібліотека змогла забезпечити доступ до текстів, розміщених в системі офіційної документації (СОД), 13 500 документів усіма мовами оригіналу. Сьогодні тезаурус Інформаційно-бібліографічної системи ООН (ЮНБІС) дозволяє проводити пошук усіма шістьма офіційними мовами ООН: англійською, арабською, іспанською, китайською, російською та французькою.

Слухачів було ознайомлено з ЮНБІСНЕТ (unbisetnet.un.org) – основним покажчиком у режимі онлайн-документації ООН, опублікованої з 1979 р., що включає каталог матеріалів, опублікованих за межами системи ООН (із колекцій обох бібліотек) і надає доступ до результатів голосування по резолюціях Генеральної Асамблеї (починаючи з 1983 р.

(38-а сесія)) та Ради безпеки (з 1946 р.). Покажчики до виступів у Генеральній Асамблеї, Раді безпеки та Економічній і Соціальній раді доступні з 1983 р., а Ради з питань опіки – з 1982 р. Робоча мова цієї бази – англійська.

Перевага ЮНБІСНЕТ перед публікаціями в друкованому вигляді та на компакт-дисках полягає в щоденному оновленні інформації та доступі до покажчика через Інтернет. Крім того, ЮНБІСНЕТ надає посилання до повного тексту все більшої кількості документів ООН шістьма офіційними мовами ООН. Це документи Генеральної Асамблеї, Ради безпеки та Економічної і Соціальної ради та їх допоміжних органів (повні тексти резолюцій доступні з 1946 р.). Покажчик виступів має посилання на повний текст останніх виступів, а база даних результатів голосувань – на повний текст згаданих резолюцій.

Наприкінці заходу доповідачі відповіли на запитання слухачів. Такі зустрічі були визнані корисними. Співробітники відділу фонду ООН НБУВ запропонували свої послуги для подальшої співпраці з усіма бажаними.

Видання, надані Представництвом ООН в Україні та представлені на семінарі, були роздані учасникам.

*Ірина Лавриненко,
м. н. с. НБУВ*

Книга і світова цивілізація

Під такою назвою 20–21 квітня 2004 р. в Москві відбулася XI Міжнародна наукова конференція з проблем книгознавства. Організаторами конференції були Російська академія наук (зокрема, Наукова рада «Історія світової культури», Комісія з історії книжкової культури й комплексного вивчення книги, Академвидавцентр «Наука», Науковий центр досліджень історії книжкової культури), Російська книжкова палата, Московський державний університет друкарства. До початку проведення конференції було видано друком 4 томи її матеріалів тиражем 350 прим.

Всесоюзні (тепер Міжнародні) конференції з проблем книгознавства мають довгу традицію.

Перша така конференція відбулася в квітні 1971 р., а надалі вони проходили, як правило, раз на 4 роки. Саме на них обговорювалися найперспективніші дослідницькі проекти; за виданими матеріалами конференцій можна простежити основні напрями розвитку науки про книгу та книжкову справу в Радянському Союзі й на пострадянському просторі.

XI конференція стала найбільш представницькою: було подано 414 доповідей, авторами яких є 409 вчених та практиків книжкової справи, серед яких 61 доктор і 170 кандидатів наук. У числі учасників, окрім росіян, були 60 представників з восьми країн близького та далекого зарубіжжя. На конференції особливо було підкреслено активність